

Fremtidens kommunale 10. klasse

– forslag fra Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasiers (DEG) interesse for 10. klasse bunder i et ønske om, at de unge vælger ungdomsuddannelse på et reelt oplyst grundlag, og at mange flere vælger og gennemføre en erhvervsuddannelse. Søgningen til erhvervsuddannelserne er kun svagt stigende og fra et meget lavt niveau, og trods at søgningen fra 10. klasse er højere end fra 9. klasse, er der brug for, at endnu flere ser mulighederne i en erhvervsuddannelse. Derfor er det nødvendigt at udvikle 10. klasse, så de unge introduceres til alle de emner og måder at lære på, som den samlede palette af ungdomsuddannelser tilbyder.

10. klasse er i dag et ekstra skoleår for de elever, der har brug for at dygtiggøre sig i nogle fag, modnes eller er usikre på valg af ungdomsuddannelse. Dette notat har fokus på den 10. klasse, som er kommunernes ansvar, og som i dag udbydes på folkeskoler, 10. klassecentre, ungdomsskoler og erhvervsskoler. De øvrige udbud af 10. klasse, herunder efterskolerne, kan inspireres af nedenstående tanker.

DEG mener, at den kommunale 10. klasse af de unge skal opleves som et nyt uddannelsesforløb frem for afslutningen på grundskolen. Skoleåret skal have fokus på at give de unge de kompetencer og den afklaring, der skal til for at komme videre på en ungdomsuddannelse. Der skal være plads til at få nye fag og mulighed for faglig fordybelse. Mange elever har brug for et miljøskifte, og det taler for at placere undervisningen i nye fysiske rammer. Det spiller ikke mindst en rolle, hvis vi vil inspirere flere til at vælge en erhvervsuddannelse.

DEG foreslår derfor, at man erstatter de eksisterende 10. klassestilbud – almen 10. klasse, EUD10 og 20/20 – med ét 10. klassestilbud, der har til formål at gøre eleverne uddannelsesparate og udfordre deres uddannelsesvalg.

Skoleåret skal bruges til at introducere og vejlede til alle ungdomsuddannelser, så de efterfølgende kan træffe valg af ungdomsuddannelse på et oplyst og kvalificeret grundlag. Da den anvendelsesorienterede og praksisfaglige undervisningsform fylder meget lidt i grundskolen i dag, er det vigtigt, at den nye 10. klasse gør særligt meget ud af at introducere eleverne til den praksisfaglige og projektorienterede måde at lære på.

Erhvervsskolerne har stor erfaring med erhvervs- og ungdomspædagogiske læringsmiljøer, hvor eleverne kan stifte bekendtskab med en anvendelsesorienteret tilgang til undervisning ved at omsætte teori til praksis i relation til et konkret fag. Værkstedundervisning og anden praksisnær undervisning medvirker til et

fagfagligt miljø, hvor eleverne har mulighed for at møde og afprøve forskellige uddannelser, som vil styrke elevernes valgkompetencer.

Det er afgørende, at 10. klasse forbliver et frivilligt tilbud for unge, der gerne vil have et ekstra skoleår inden den egentlige start på ungdomsuddannelse. Unge, der fremover har brug for en særlig og mere intensiv pædagogisk indsats for at blive klar til en ungdomsuddannelse efter 9. klasse, skal visiteres til den forberedende ungdomsuddannelse, FGU.

Hvad skal fremtidens kommunale 10. klasse indeholde?

Elever i fremtidens kommunale 10. klasse skal møde et fagligt og socialt uddannelsesmiljø, en erhvervsfaglig pædagogik og en skoleramme, som vil være med til at føre dem sikkert og trygt hen mod valget af ungdomsuddannelse. De skal ikke være i tvivl om, at de skal i gang med noget nyt, fordi de netop har brug for et sceneskift for at blomstre og udfolde deres potentiale.

I løbet af 10. klasse bør eleven afklares i forhold til uddannelsesretning, og graden af teoretisk og/eller praksis faglighed eleven vil gå efter i en kommende ungdomsuddannelse. Kort sagt skal der skabes grundlag for valg af hovedområde på erhvervsuddannelserne eller studieretning i gymnasiet, og den unge skal afklares ift., om den unge ønsker en ren praktisk erhvervsuddannelse, en kombineret praktisk og teoretisk EUD med eux eller en ren teoretisk stx/hf, hhx eller htx. Derfor er det vigtigt, at nedenstående elementer indgår i 10. klasse:

- Eleverne skal gennemføre obligatoriske fagpakker/projekter/temaer, der giver dem et kvalificeret grundlag for at vælge mellem erhvervsuddannelsernes fire hovedområder og mellem de gymnasiale retninger stx/hf, hhx og htx.
- Supplering i obligatoriske grundfag, særligt med fokus på dansk og matematik, men også andre grundfag der kan være relevante inden for de uddannelsesområder, eleven har interesse for. Det skal hjælpe eleverne til at opfylde adgangskravene til erhvervsuddannelserne og gymnasiet og øge deres muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse, fx bestå overgangskravene i erhvervsuddannelserne.
- Valgfag inden for erhvervsuddannelsernes hovedområder og inden for kerneområderne i de gymnasiale uddannelser stx/hf, hhx og htx, således at eleverne får mulighed for at prøve kræfter med de emner, som de vil møde i deres fremtidige ungdomsuddannelse.
- Brobygningsforløb på ungdomsuddannelsesinstitutionerne.

Den kommunale 10. klasse bør placeres ved erhvervsskolen

Erhvervsskolerne har gode erfaringer med at drive den kommunale 10. klasse gennem en driftsoverenskomst. Det giver et miljøskift, og bringer eleverne tættere på den ungdomskultur, som præger de erhvervsrettede uddannelser og især erhvervsuddannelserne. Eleverne skal naturligvis fortsat frit kunne vælge en hvilken som helst ungdomsuddannelse.

10. klasse bør fortsat være et kommunalt ansvar, så der sikres en sammenhæng med den øvrige kommunale indsats i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelserne, men driften bør sættes i udbud, så erhvervsskolerne får mulighed for at byde ind på opgaven.

Anbefalinger

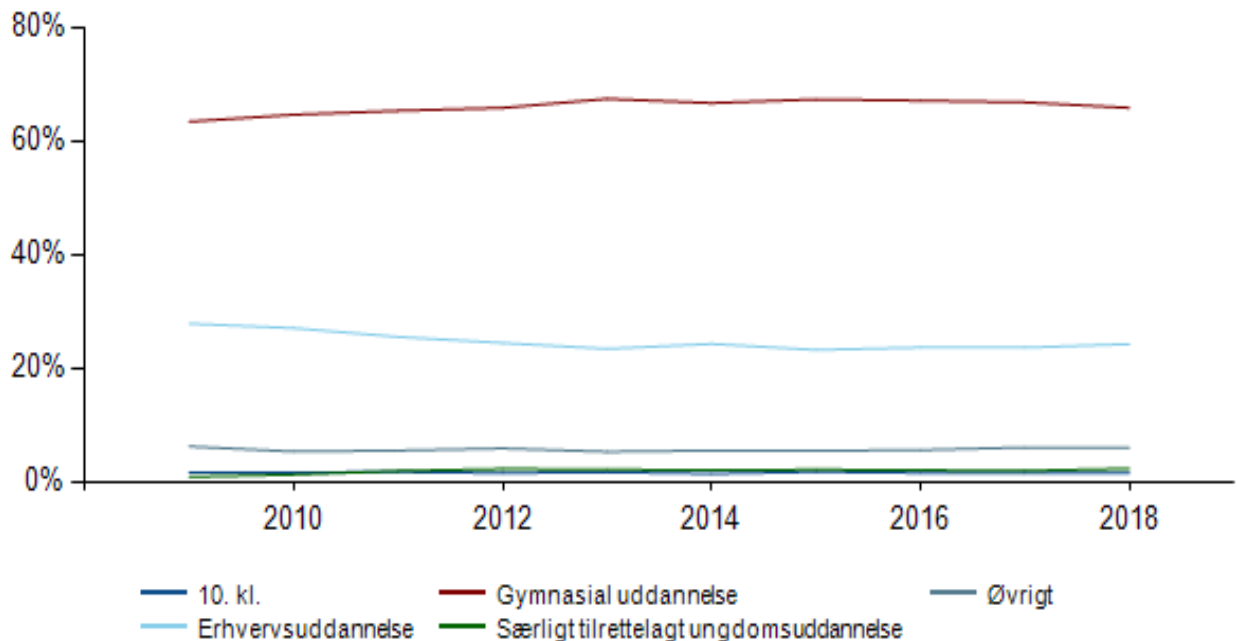
1. Der etableres én type kommunal 10. klasse, hvis formål er at sikre elevernes kompetencer til at foretage et kvalificeret valg af ungdomsuddannelse og samtidig sikre den enkelte elevs mulighed for at dygtiggøre sig med henblik på at bestå adgangskravene på de forskellige ungdomsuddannelser.
2. Kommunerne bibeholder ansvaret, men indgår på baggrund af et udbud en driftsoverenskomst med en erhvervsskole om driften.
3. Uddannelsen struktureres i projekter, der giver den enkelte unge erfaringer med forskellige fagområder og forskellige niveauer af boglighed/praksisfaglighed.
4. Der udbydes opkvalificering i almenfag.
5. Der tilbydes en række valgfag, der kan yderligere kvalificere den enkelte unges valg.
6. Obligatorisk brobygning til ungdomsuddannelsesinstitutionerne.

Fakta om 10. klasse

10. klasselevernes uddannelsesvalg

Diagram 10 beskriver udviklingen af 10. klasselevernes uddannelsesvalg. Tallene er baseret på 1. prioritetsansøgningen fra 10. klasseleverne.

Diagram 10. 10. klasselevernes uddannelsesvalg

Kilde: Styrelsen for IT og Læring baseret på udtræk fra optagelse.dk.

* "Øvrigt" omfatter produktionskole, ungdomshøjskole, VUC, udlandsophold, arbejde og andet.

* "Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse" omfatter egu, ungdomsuddannelse for unge med særlige behov samt kombineret ungdomsuddannelse.

For eleverne i 10. klasse er andelen, der vælger en erhvervsuddannelse i 2018 stort set på niveau med sidste år. I 2017 valgte 23,6 % en erhvervsuddannelse som første prioritet, og det var steget til 24,3 % i 2018. 65,8 % af eleverne valgte en gymnasial uddannelse i 2018, hvilket er en andelen mindre end andelen på 66,8 % i 2017. I 2018 valgte 2,3 % af eleverne en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse. Tallet er på samme niveau som sidste års andel på 1,9 %.

Hvor udbydes 10. klasse – placering af de kommunale tilbud

Opgørelsen er gennemført i marts 2018.

- 11 ud af 98 kommuner har henlagt al 10. klasseundervisning til en erhvervsskole.
- Den almene 10. klasse er i 38 kommuner placeret i 10. klassecentre og 23 på ungdomsskoler.
- EUD10 kan i 22 kommuner tages på en erhvervsskole, mens de resterende kommuner har valgt andre løsninger.

- 20/20 udbydes nu i 25 kommuner, og her er erhvervsskolerne involveret i alle kommuner.
- I region Nordjylland, Sjælland, Syddanmark og Hovedstaden bliver den almene 10. klasse primært udbudt på 10. klassecentre, mens tilbuddet i region Midtjylland hovedsageligt udbydes på folkeskoler.
- I region Nordjylland, Sjælland og Syddanmark bliver EUD10 især udbudt på 10. klassecentre. I region Hovedstaden ligger tilbuddet både på ungdomsskolerne, erhvervsskolerne og 10. klassecentre. Region Midtjylland skiller sig ud ved, at EUD10 bliver udbudt på erhvervsskolerne i de fleste kommuner.
- I region Midtjylland har man primært placeret Gym10 på erhvervsskoler, mens tilbuddet i de andre kommuner hovedsageligt udbydes på 10. klassecentre og ungdomsskoler.
- 20/20 bliver i region Hovedstaden udelukkende udbudt på erhvervsskoler, mens det i Nordjylland, Sjælland og Syddanmark udbydes af andre institutioner, dog altid i samarbejde med erhvervsskoler. I region Midtjylland udbydes 20/20 ikke.

Transporttider

I debatten om 10. klasse hører man ofte det argument, at der vil være for langt til 10. klasse for mange elever, hvis 10. klasse placeres på en erhvervsskole. Man må antage, at hvis et 10. klassestilbud placeres på en erhvervsskoleafdeling, der ligger i kommunen, er der ikke et problem. DEG har derfor opgjort, hvor mange kommuner, der ikke har en afdeling af en erhvervsskole.

1. Der er 26 kommuner, som ikke har en erhvervsskoleafdeling.
2. Fratrukket de 4 ø-kommuner er der tale om 22 kommuner.
3. Af de 22 kommuner er der 3, som i dag ikke har et 10. klassestilbud, og 1 der allerede har driftsoverenskomst med en kommune. Det efterlader 18 kommuner.
4. Rejsetider fra disse 18 kommuner fordeler sig således:

Under 20 min.:	5 kommuner
Mellem 20-30 min.:	8 kommuner
Mellem 30 og 40 min.:	4 kommuner
41 minutter	1 kommune (Hørsholm)

I de beregnede rejsetider er der taget udgangspunkt i de nuværende rejsetider. Det vurderes derfor, at rejsetiderne udgør et begrænset problem, men der kan naturligvis være lokale forhold, herunder på øerne, som taler for en tilpasset løsning.

Brobygning i 10. klasse

Alle der går i 10. klasse skal i obligatorisk brobygningsforløb inden den 1. marts. Den obligatoriske brobygning varer i 5 dage. Det kan være 5 dage på samme uddannelse eller 3 dage på én uddannelse og 2 dage på en anden.

Eleven skal prøve mindst én erhvervsuddannelse eller erhvervsgymnasial uddannelse (dvs. hhx eller htx). Udover de obligatoriske 5 dage får elever i 10. klasse tilbudt frivillig brobygning i op til 5 uger, dog højst 1 uge på en gymnasial uddannelse.

Både den obligatoriske og den frivillige brobygning gælder alle, der går i 10. klasse, også elever, der tager 10. klasse på en efterskole, en friskole eller en fri fagskole.

Case ZBC10

Elevoptag

	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10	2018/2019 ZBC10	2020-mål Næstved Kommune
Pr. 1. august	130	171	170	Ingen

Optaget i 10. klasse i Næstved Kommune er steget fra skoleåret 2016/2017 til skoleåret 2017/2018 med 31,5 %.

Stigningen fastholdes i 2018/2019.

Målgruppen beskrives som unge, der har behov for udvikling af én til flere af sine faglige, sociale og personlige kompetencer og som er uafklarede i forhold til valg af ungdomsuddannelse.

Elevernes fraværsprocent i 10. klasse

	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10*	2018/2019 ZBC10	Landsgns. 2017/2018	2020-mål Næstved Kommune
Gns. md. fravær i 10. klasse	9,0%	8,9%	-	7,6%	Under landsgns.

*Inkl. EUD10.

Der er et minimalt fald på 1,1 % på det gennemsnitlige fravær fra 2016/2017 og til 2017/2018.

Bemærk at tallet fra ZBC10 er inklusiv EUD10-elever. Det påvirker det samlede fravær markant, så sammenligningsgrundlaget for 2016/2017 til 2017/2018 er med forbehold.

Desuden er tallet inklusiv elever, der har skulle findes en afklaring på omkring deres videre situation i et andet forløb, men har været indskrevet på ZBC10 i afklaringsperioden.

Lands gennemsnittet er inklusiv efterskolerne, hvilket også skal tages med i sammenligningen.

Karakterer i 10. klasse

	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10*	2018/2019 ZBC10	Lnd.gns. 2017/2018	2020-mål Næstved Kommune
Dansk mundtlig	6,5	6,0	-	6,6	Over landsgns.
Engelsk mundtlig	6,6	6,8	-	6,6	Over landsgns.
Matematik mundtlig	4,7	4,9	-	5,6	Over landsgns.
Dansk skriftlig	3,9	5,7	-	4,7	Over landsgns.
Engelsk skriftlig	5,7	6,3	-	5,6	Over landsgns.
Matematik skriftlig	4,4	4,1	-	5,2	Over landsgns.

*Inkl. EUD10-elever.

Der skal i karakterniveauet tages højde for, at tallet fra 2017/2018 på ZBC10 er inklusiv EUD10-eleverne. Det har betydning, da de kommer uden 02 i enten dansk/matematik eller i begge fag. Dette gør at sammenligningsgrundlaget med Næstved Kommune skal tages med forbehold.

Flere steder er karakterniveauet hævet samt over landsgennemsnittet.

Landsgennemsnittet er inkl. resultatet fra efterskolerne, og det er værd at bemærke, at de generelt ligger over folkeskolerne i karakterniveau.

Andel med karakteren 02 i dansk/matematik

	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10	2018/2019 ZBC10	Lnd.gns. 2017/2018	2020-mål Næstved Kommune
Andel elever med 02 i dansk/matematik	68,8%	88,2%	-	87,8%	87,2%

Andelen med 02 i dansk og matematik er forbedret med 28,2 % fra 2016/2017 til 2017/2018. ZBC10 ligger endvidere over landsgennemsnittet og har i 2017/2018 opnået Næstved kommunes 2020-mål.

Andel elever fra 10. klasse som ikke er uddannelsesparate pr. 1 marts

	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10*	2018/2019 ZBC10	Lnd.gns. 2017/2018	2020-mål Næstved Kommune
IUP 10. klasse	16,1%	11,7%	-	6,1%	Over landsgns.

*inkl. EUD10-elever.

Elever der har fået en IUP er faldet fra 2016/2017 til 2017/2018 med 27,3 %.

Tallet for 2017/2018 er inklusiv EUD10-elever. Det har betydning, da de starter uden 02 i enten dansk/matematik eller i begge fag.

Det er overvejende på de personlige og sociale kompetencer, at der er sket en ændring.

De 11,7 % indeholder som udgangspunkt kun elever, der ikke opfylder det faglige krav til den ungdomsuddannelse, de ønsker. For nogen ville det således være muligt at blive vurderet uddannelsesparate, hvis de ønskede en anden ungdomsuddannelse.

Ved opstart 2017/2018 var halvdelen af eleverne vurderet IUP. Det samme gør sig gældende for 2018/2019 optaget.

Andel elever som søger EUD efter 10. klasse

	2015/2016 Næstved Kommune	2016/2017 Næstved Kommune	2017/2018 ZBC10	Lnd.gns. 2017/2018	2020-mål Næstved Kommune
Andel som søger EUD efter 10. klassetrin	34,8%	37,9%	49%	24,6%	25%

Tallet fra 2016/2017 til 2017/2018 er steget med 29,3 % og ligger dobbelt så højt som landsgennemsnittet. Søgningen til gymnasiale uddannelser har været stabil i antal fra 2016/2017 til 2017/2018, og stigningen på EUD skal altså alene tilskrives den øgede søgning til 10. klasse.